

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 1

Матеріали

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Модернізація України: проблеми та технології успішності
(питання економіки, права, соціології, освіти і культури)”
м. Київ, МАУП, 12 листопада 2015 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2015

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 8 від 30.09.15)*

Редакційна колегія:

А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук, проф.;
М. Ф. Головатий (заступник голови), д-р політ. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
В. І. Литвиненко, канд. юрид. наук., доц.;
В. В. Рябцев, канд. техн. наук; доц.;
Д. Г. Юник, д-р пед. наук, проф.

Матеріали подано в авторській редакції.

Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 1: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. “Модернізація України:
проблеми та технології успішності (питання економіки, права, соціології,
освіти і культури)”, 12 листопада 2015 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голо-
ва) [та ін.]. — 2015. — 486 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних
конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модерніза-
ції України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто
цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модер-
нізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Ельбрехт О. М. Підготовка менеджерів зовнішньоекономічної діяльності: теорія і практика	71
Баєв В. В. Медицинний туризм в Україні: перспективи розвитку.....	74
Баєва О. В., Мазнева М. В. Система медичного страхування туристів	78
Бахов І. С. Концепція ліберального мультикультуралізму: “за” і “проти” у вирішенні питання полікультурної освіти	86
Бірдус Л. В. Тенденції розвитку сільського зеленого туризму в Україні в умовах європейської інтеграції.....	91
Бойко С. С. Поняття корупції та корупційних дій	97
Білоус А. О. Історичні тенденції розвитку оздоровчо-рекреативного туризму в Україні	100
Головченко В. В. Сільське самоврядування в Україні	104
Гольцов А. Г. Вплив децентралізації на регіональні процеси і сталий розвиток України.....	108
Гордієнко Л. А. Соціальні фінанси як галузь фінансової науки.....	111
Дембовська Л. М., Козіна Я. М. Конотативний аспект композитної номінації в художньому дискурсі.....	113
Дікарев О. І. Політогемність енергетичної безпеки	117
Дудник В. М. Діяльність громадської організації “новий Маріуполь” як складова волонтерського руху в Україні.....	121
Дуднік А. С. Динамічний алгоритм управління перерозподілом мережевого трафіку в безпроводових інформаційних системах.....	126
Дуднік О. О., Дуднік А. С. Особливості ціннісних орієнтацій випускників шкіл-інтернатів у контексті професійного самовизначення	130
Дяченко М. П., Людвиченко В. О. Про технологію проектування, реалізації та тестування програмних систем.....	133
Єрескова Т. В, Мазурик О. В. Управління інноваційною активністю молоді як складовою її інноваційного потенціалу	136
Згалат-Лозинська Л. О. Кадрові проблеми впровадження інноваційних технологій в Україні.....	141
Карбовська Л. О. Вища освіта — фактор конкурентоспроможності країн на світовому ринку	145

ВПЛИВ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ НА РЕГІОНАЛЬНІ ПРОЦЕСИ І СТАЛИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ

Сталий розвиток України неможливий без забезпечення ефективної організації функціонування геопросторової політичної системи держави. Стратегія сталого розвитку “Україна – 2020”, затверджена Указом Президента України 12 січня 2015 року, передбачає, зокрема, завдання здійснення в рамках конституційної реформи суттєвих змін в територіальній організації держави з точки зору її децентралізації. Заявлено, що “метою політики у сфері децентралізації є відхід від централізованої моделі управління в державі, забезпечення спроможності місцевого самоврядування та побудова ефективної системи територіальної організації влади в Україні” [2]. Проте за сучасних умов періодичної ескалації воєнних дії на Донбасі та економічної кризи в країні повноцінна реалізація кардинальних реформ надзвичайно ускладнюється.

Ще в період президентства Л. Кучми чітко проявився фактор впливу регіональних еліт (наприклад, дніпропетровської) на формування і подальший розвиток загальнодержавної (“центральної”) бюрократичної еліти. Це призводило до того, що окремі регіони України фактично потрапляли у володіння певних бізнес-угруповань та споріднених з ними регіональних політичних еліт в обмін на їхню лояльність щодо “центру”. Крім того, лобістські групи, сформовані регіональними політичними елітами, через своїх депутатів Верховної Ради сприяли ухвалі законів, постанов та інших законодавчих актів, вигідних відповідним регіональним олігархічним угрупованням. Відмова української влади від підписання Угоди про Асоціацію з ЄС в листопаді 2013 р., була результатом політичного тиску Кремля на вищу політичну еліту та пов’язані з нею олігархічні угруповання, представлені насамперед у Партії регіонів, що походили переважно зі Сходу України.

Після “Революції гідності” серед інших актуальних напрямів реформ в Україні постало питання модернізації державного устрою з позицій децентралізації. Децентралізація має сприяти оптимізації “балансу інтересів” між регіональними політичними (та економічними) елітами і “центром”. При децентралізації відбувається передавання центральними органами державної влади суттєвих повноважень на користь органів місцевого самоврядування. За прикладом розвинених прогресивних країн світу децентралізація в Україні націлена перш за все на подальшу демократизацію політичної системи

держави, оптимізацію державного управління, а також підвищення ефективності геопросторової організації суспільства на обласному (регіональному), районному та локальному (територіальних громад) рівнях.

Децентралізація України має призвести до суттєвих змін у розподілі владних повноважень між центральними та регіональними (обласними) органами влади на користь останніх. Збільшується також обсяг повноважень районних органів самоврядування та територіальних громад.

Регіональні еліти, зосереджуючи в руках суттєві економічні важелі, отримують можливості подальшого збагачення за рахунок контролю над економічними ресурсами відповідних регіонів і посилення свого впливу на регіональні спільноти населення. Потужні регіональні еліти у спілці з бізнес-групами формують власні політичні сили, прагнучи отримати контроль над обласними радами для того, щоб проводити через них вигідні для себе рішення. Крім того, вони зацікавлені у здобутті максимально впливових позицій в обласних виконкомах, щоби володіти керівними посадами в регіональних управлінських структурах. Отже, виникає небезпека активізації “відцентрових” процесів в окремих регіонах України з впливовими регіональними елітами, наприклад, у Дніпропетровській, Закарпатській, Харківській та інших областях.

Проектом змін до Конституції України передбачено запровадження інституту префектів в областях та районах. Згідно зі ст. 118 “префекта призначає на посаду та звільняє з посади за поданням Кабінету Міністрів України Президент України” [1]. А ст. 119 містить перелік досить вагомих повноважень префекта на відповідній території області чи району [1]. Серед головних повноважень префекта відзначимо, зокрема, функцію нагляду за додержанням Конституції і законів органами місцевого самоврядування, забезпечення виконання державних програм, а також повноваження видавати акти, які є обов’язковими на відповідній території, зрозуміло, що “на підставі і в порядку, визначених законом” [1]. У принципі інститут префектів відповідає політико-правовим засадам організації регіонального самоврядування в окремих країнах Європи — “континентальній системі”.

Можна припустити, що певні впливові політичні сили на рівні регіону спроможні здійснити спроби забезпечити ухвалення обласною радою таких рішень, що тим чи іншим чином порушують територіальну цілісність України. За таких обставин саме префект, призначений “центром”, повинен мати повноваження скасувати такі неконституційні рішення, звернутися до відповідної судової інстанції і навіть здійснити розпуск відповідної ради.

Дуже важливим моментом є проблема розподілу повноважень в економічній сфері, фінансових ресурсів між “центром” та регіонами, районами та територіальними громадами. За прикладом розвинених демократичних держав світу податки та збори, зібрані на певних територіях, мають спрямовуватися насамперед на задоволення потреб відповідних територіальних спільнот населення. Регіони, де зосереджена ділова активність, зареєстровано багато суб’єктів підприємницької діяльності, розташовані потужні

експортно-орієнтовані виробництва, отримують значні фінансові ресурси для задоволення власних потреб. Регіоналізація України неминуче призводить до диференціації областей за рівнем соціально-економічного розвитку, і постає проблема досягнення певних стандартів рівня життя в “бідних” (депресивних) областях. У межах областей, у свою чергу, виникають “бідні” райони та місцевості, котрі не мають (і не матимуть) достатніх доходів і потребуватимуть суттєвих субсидій з “центру” (у вигляді дотацій чи субвенцій).

Великий обсяг повноважень отримують територіальні громади. Проте досить гострою проблемою є об’єднання дрібних сільських громад у більші та дієдатніші, спроможні ефективно вирішувати економічні, соціальні, культурно-освітні та інші питання місцевого значення. Об’єднання має добровільний характер, проте “глибоко периферійні” дрібні сільські населені пункти фактично будуть змушені приєднуватись до значно більших сільських громад. При цьому в селах — “центрах” територіальних громад будуть реалізовуватися основні інвестиційні проекти, також у них концентруватиметься і надання найважливіших послуг. За таких умов можуть постраждати інтереси населення дрібних сіл.

Саме територіальні громади є основою локальних політичних системам, з яких формуються районні, а з тих у свою чергу — регіональні. У регіональних системах є небезпека активізації політичних сил, що пропагуватимуть пріоритет регіональних інтересів над загальнодержавними. Суттєвою проблемою постає готовність вищого керівництва держави застосувати політичну волю і приводити в дію правові механізми впливу на ті регіони, де можуть відбуватися ті чи інші порушення конституційного ладу. Ця необхідність може бути зумовлена як внутрішніми деструктивними чинниками, так і зовнішніми впливами (і не лише з боку Російської Федерації).

Децентралізація в Україні не повинна призвести до активізації “відцентрових” процесів в окремих регіонах. Дієвим “запобіжником” для “відцентрових” процесів має стати інститут префектів як представників “центра” в регіонах. Успішне формування суспільно-політичних комплексів у регіонах України може відбуватися лише на основі стабілізації політичної ситуації та зростання економіки. Зрозуміло, що прогресивна регіоналізація країни можлива лише за умов припинення воєнних дій на Сході України. Саме це має стати запорукою сталого розвитку усієї держави.

Література

1. Проект Закону про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://constitution.gov.ua/work/item/id/10>
2. Указ Президента України Про Стратегію сталого розвитку “Україна — 2020” від 12 січня 2015 року № 5/2015 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>